

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 656/2014-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. októbra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, Námestie legionárov 5, Prešov, zastúpeného advokátom JUDr. Andrejom Cifrom, J. Kráľa 5/A, Lučenec, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Co 398/2012 a jeho uznesením z 24. apríla 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS odmieta ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. júla 2014 doručená sťažnosť Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, Námestie

legionárov 5, Prešov (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Andrejom Cifrom, J. Kráľa 5/A, Lučenec, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Co 398/2012 (ďalej aj „napadnuté konanie“) a jeho uznesením z 24. apríla 2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ je občianskym združením založeným podľa zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, ktorého predmetom činnosti je ochrana práv spotrebiteľa.

Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že sťažovateľ vstúpil do konania vedeného Okresným súdom Prievidza (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 15 C 92/2012, ktorého predmetom bolo uplatňovanie finančného plnenia zo spotrebiteľského úveru v sume 2 075,61 € zo strany obchodnej spoločnosti E., s. r. o. (ďalej len „žalobca“), proti spotrebiteľovi – fyzickej osobe (žalovaný, pozn.), ako vedľajší účastník na strane žalovaného. Dňa 19. októbra 2012 bola sťažovateľovi doručené žaloba a ďalšie listiny súvisiace s konaním vedeným okresným súdom pod sp. zn. 15 C 92/2012, z ktorých sťažovateľ zistil, že okresný súd vydal 17. septembra 2012 rozsudok, ktorým žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi sumu 1 987,65 € s príslušenstvom, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a súčasne zaviazal žalovaného na náhradu trov konania. Uznesením okresného súdu sp. zn. 15 C 92/2012 z 1. augusta 2012 bolo ustanovené, že súdne písomnosti budú žalovanému doručované postupom podľa § 48 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku, t. j. uložením v súdnom spise. Proti rozsudku okresného súdu zo 17. septembra 2012 podal sťažovateľ 19. októbra 2012 odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že odvolanie odmietol, pričom svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že *„žalovaný žiadnym spôsobom nereagoval na jeho výzvu ohľadom súhlasu s predmetným odvolaním. Následne uvedené vyhodnotil ako neudelenie súhlasu s daným úkonom účastníka.“*

Podľa názoru sťažovateľa napadnuté uznesenie krajského súdu porušuje jeho práva podľa ústavy a dohovoru, a to v dôsledku „aplikácie ústavne nekonformného a arbitrárneho výkladu relevantnej procesnoprávnej normy“.

V sťažnosti sťažovateľ k tomu uvádza, že «... zákonné ustanovenie § 93 ods. 4 veta tretia OSP stanovuje postup všeobecného súdu pre prípad rozporu úkonu hlavného účastníka konania s úkonmi vedľajšieho účastníka. Za danej situácie je úlohou súdu posudzovať úkon vedľajšieho účastníka vo vzťahu k úkonu hlavného účastníka najmä v tom smere, či tento samotný úkon nie je v prospech tohto účastníka alebo odporuje jeho záujmom. Vo vzťahu k prípadnému vyslovenému nesúhlasu zo strany hlavného účastníka je pritom potrebné zohľadniť aj „kvalifikovanosť“ daného úkonu, ktorý musí byť učinенý so znalosťou veci pri zohľadnení subjektívnych dispozícií tohto účastníka správne posúdiť význam úkonu vedľajšieho účastníka za účelom naplnenia účelu jeho vstupu do súdneho konania. Formulovaný záver priamo popiera vymedzenú zákonnú úpravu a odníma právo na prístup k súdu vedľajšiemu účastníkovi. Všeobecný súd nemôže rezignovať na svoju úlohu stanovenú dispozíciou právnej normy a v uvedenom dôsledku odnímať vedľajšiemu účastníkovi právo na prístup k súdu. Podľa názoru sťažovateľa jedine vyššie uvedený výklad zodpovedá dôsledne tomu, že všeobecné súdy sú povinné vykladať relevantné procesnoprávne normy v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Pri procesnom postupe doručovania súdnych písomností účastníkovi konania v zmysle § 48 ods. 4 OSP, t. j. uložením v súdnom spise je zároveň otáznе, či uvedené možno považovať za adekvátnu možnosť podporovaného účastníka oboznámiť sa s úkonom vedľajšieho účastníka resp. či je tak vôbec možné hodnoverne usudzovať vôľu účastníka s takýmto úkonom. Preto aj za uvedeného stavu je ústavne konformná aplikácia ustanovenia § 93 ods. 4 veta tretia OSP náležitá.».

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uvádza:

«Je nevyhnutné rozlišovať dva typy vedľajšieho účastníctva, a v prípade, ak zo zákona vstúpila do určitého konania právnická osoba, činnosť ktorej je zameraná na ochranu práv spotrebiteľa, potom na vstup alebo zotrvanie v konaní, prípadne na možnosť uskutočňovať právne úkony v takomto konaní, tomuto typu vedľajšieho účastníka nemožno

klásť žiadne ďalšie podmienky okrem tých, ktoré sú stanovené v § 93 ods. 4 druhá a tretia veta O. s. p. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdom konaní ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov.

Pokiaľ je potom účelom ustanovenia § 93 ods. 2 v spojení s § 93 ods. 4 O. s. p. zvýšiť ochranu určitých subjektov prostredníctvom právnických osôb, ktorých predmetom činnosti je práve ochrana záujmov týchto subjektov, nemožno mať pochybnosti o tom, že je v súlade s uvedeným účelom právnej úpravy uvedeným právnickým osobám zabezpečiť účinné právne prostriedky ochrany, ktoré by mohli v prospech chránených subjektov využiť.

Podľa § 93 ods. 4 O. s. p. „V konaní má vedľajší účastník rovnaké práva a povinnosti ako účastník. Koná však iba sám za seba. Ak jeho úkony odporujú úkonom účastníka, ktorého v konaní podporuje, posúdi ich súd po uvážení všetkých okolností.“

Ak hlavný účastník súhlas s opravným prostriedkom vedľajšieho účastníka na výzvu súdu neposkytne, resp. ho odvolá je potrebné následne tento úkon posúdiť podľa § 93 ods. 4 OSP. Pri tom je potrebné skúmať osobnostné, vzdelanostné alebo aj zdravotné predpoklady hlavného účastníka pochopiť priebeh konania a uplatnený nárok žalobcu.

Z dikcie vyššie citovaného zákonného ustanovenia nemožno jednoznačne odvodiť, že úkon vedľajšieho účastníka, s ktorým nesúhlasí hlavný účastník, bude automaticky zo strany súdu zamietnutý. Nasvedčuje tomu dikcia § 93 ods. 4 veta tretia O. s. p. „posúdi ich súd po uvážení všetkých okolností“. Z tejto dikcie možno vyvodiť, že súd bude úkon vedľajšieho účastníka, s ktorým nevyslovil súhlas hlavný účastník, posudzovať so zreteľom na všetky okolnosti prípadu. Môže sa totiž stať, že takýto úkon bude vlastne hlavnému účastníkovi na prospech, v tom prípade môže súd zvážiť, že takýto úkon vykoná a to napriek nesúhlasu hlavného účastníka.»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví porušenie ním označených práv podľa ústavy a dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho napadnutým uznesením, napadnuté uznesenie krajského súdu zruší, vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a súčasne sťažovateľovi prizná úhradu trov konania. Súčasťou

sťažnosti je návrh na vydanie dočasného opatrenia podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorým by ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľ podal proti napadnutému uzneseniu krajského súdu 26. júna 2014 dovolanie, o ktorom do dňa predbežného prerokovania sťažnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd ešte nerozhodol.

Pri posudzovaní sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd

spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorej uplatnenie nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

Ústavný súd odkazuje aj na svoju doterajšiu judikatúru (m. m. IV. ÚS 177/05), podľa ktorej vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, nemožno rozumieť už samotné podanie posledného z nich oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom. V okolnostiach prípadu sťažovateľ podaním dovolania, ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvoril stav, keď by o jeho veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty prijateľné. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu vo veci sťažovateľa predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu ako predčasné (m. m. IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 467/2013).

Ústavný súd v ostatnom období aj pod vplyvom judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vo svojej rozhodovacej činnosti zastáva názor (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09), podľa ktorého v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní. Zároveň ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre uvádza (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 453/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní sa považuje v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne

vylučujú. Nie je preto dôvodné, aby sťažovateľ v prípade podania dovolania podal zároveň aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože aj za predpokladu, že by dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť (porovnaj k tomu aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 8. 11. 2007 vo veci Soffer proti Českej republike, sťažnosť č. 31419/04, alebo rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54).

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa uplatnením zásady ratio temporis odmietol ako neprípustnú podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. októbra 2014